Nr. 6. KRAKÓW, CZERWIEC 1933 R. ROK II.

BIULETYN
NAUCZYCIELSKIEGO OGNISKA KRAJOZNAWCZEGO

Wakacyjny kurs krajoznawczy.

Kurs metodyczno-krajoznawczy dla kwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych.

Ministerstwo W.R. i O.P. rozporządzeniem z dnia 10 kwietnia b. r. L. II P. 2366/33 zatwierdziło wakacyjny kurs metodyczno-krajoznawczy z uwzględnieniem historji kultury dla nauczycieli szkół powszechnych, który ma się odbyć w czasie od 3 do 29 lipca w Krakowie.

Kuratorjum Okr. Szk. Krakowskiego powierzyło kierownictwo administracyjne i pedagogiczne kursu Leopoldowi Węgrzynowiczowi, profesorowi gimn VII w Krakowie.

Jest to trzeci z rzędu kurs krajoznawczy dla nauczycieli szkół powszechnych: w r. 1931 głównym tematem wykładów była geografja i przyroda, w r. 1932 osadnictwo i stosunki gospodarcze a obecny poświęcony będzie zagadnieniom kultury współczesnej i ubiegłych wieków na przykładzie zabytków Krakowa.

Program kursu.

I. Dr Karol Łukaszewicz prof. Szkoły im. Wł. Żeleńskiego.

Wykłady z dziedziny kultury 20 godz.

1. **Kultura jednostki** i znaczenie indywidualności — hygjena, kultura ciała, sport i komfort. Kultura towarzyska, kultura umysłowa, kształcenie i wiedza, samouctwo, kształcenie pamięci i zdolności, myśl i jej wyrażanie, słowo żywe i pisane, język rodzinny i obcy, lektura, stosunek do sztuki, poczucie moralne, charakter i wola, tradycja i postęp, obywatelstwo, rozwój duchowy.

2. **Pojęcia kultury i cywilizacji** — podziały i różne sposoby wartościowania kultury, cywilizacja z punktu widzenia przyrodniczego. Kultury pierwotne i formy życia w świecie zwierzęcym — podobieństwa i różnice, kultury pierwotne a tzw. wyższa cywilizacja. Przegląd głównych dziedzin myśli, działalności i twórczości człowieka — stosunek wzajemny tych dziedzin i ich hierarchja — Organizm kultury a organizm człowieka. Ewolucja kultury.

3. **Pojęcie historji** — historja narracyjna, pragmatyczna i genetyczna — rzeczywistość — subjektywny i objetywny stosunek do niej. „Duch Czasu" Genjusz — epoka — styl — problem pokoleń — człowiek reprezentatywny — Dusza rasy.

4. **Przegląd i charakterystyka głównych wielkich kultur świata** w stosunku do kultury zachodniej — Polska w kulturze zachodniej.

5. **Wieś i miasto**, ich rola w rozwoju kultury Kraków i Wawel jako Panteon kultury polskiej — Kraków pierwotny, średniowieczny (z szczególnym uwzględn. psyhiki kultury — materj. i obyczaj. średniow.) gród i podgrodzie, topografja, rotunda, zakony, biskupstwo — pierwsze katedry, św. Andrzej, Tatarzy, kanon. i kult św Stanisława, „Felix secculum" zakony żebracze, lokacja Bol. Wstydl. — Niemcy, Kraków gotycki, Kazimierz — żydzi, Wawel gotycki — Akademja, warownie — cechy — epoka Kazim, Jagiell. święci, Długosz, Stwosz, humanizm (Kraków jako stolica w okresie rozkwitu — Pałac i dwór Jagieloński — Patryciat — reformacja — żacy — jezuici, klasztory i kościoły barokowe — kamienice i mieszkania mieszczan w XVII w, życie religijne w XVII w, Kraków w epoce saskiej — epoka Kościuszki, rozwój miasta w XIX w., Kraków współczesny.

II. Dr Tadeusz Seweryn prof. Gimn. I.

1. Stanowisko nauczyciela w stosunku do kultury ludowej — omawianie poszczególnych działów kultury ze szczególnem uwzględnieniem kultury społecznej i opieki nad nią — 3 godziny
2. Program regjonalnych zajęć praktycznych w szkole powszechnej — 3 godziny
3. Style w architekturze na przykładach zabytków Krakowa — 10 godzin
4. Zwiedzanie muzeów krakowskich: Etnograficznego i Narodowego — 8 godzin.

III. Henryk Jasieński inż. arch.

1. Kultura nowoczesna i współczesna próba charakterystyki i zbilansowania. **Wpływ techniki**, jako narzędzia wytwórczości, na warunki naszej egzystencji i kształtowanie wyglądu naszego otoczenia (architektura, krajobraz).
2. Znaczenie materjalnego „dokumentu i zabytku" dla ciągłości i rozwoju kultury, w związku z tem **zadania konserwatorskie**, w najogólniejszem tego słowa znaczeniu, oraz inwentaryzatorskie, jako podstawowe zadania wszelkiej działalności kulturalnej.
3. Rola sportu jako czynnika kulturalnego i społecznego. Sporty terenowe i ich związek z problemami **ochrony przyrody**. Sport uprawiany dla zdrowia i wypoczynku i jego oddziaływanie obyczajowe (zamiana knajpy na plażę i boisko i teren wycieczkowy, wpływ na dostosowanie trybu życia, ustroju codziennego i t. p. do wymagań zdrowotnych, konieczność uświadomienia sobie tych zależności i odpowiedniego wyzyskania ich dla celów społeczno-wychowawczych).

IV. Rudolf Hajnos kierownik Szkoły ćwiczeń

1. Krajobraz w okolicy Krakowa. Krajobraz przyrodniczy i kulturalny analiza krajobrazu i omawianie poszczególnych elementów danego krajobrazu. Wykład na wycieczce około 5 godzin..

2. Dalszy ciąg analizy krajobrazu. Biegiem Wilgi Omawianie zjawisk związanych z brzegiem rzeki i jej prądem. Człowiek w danym krajobrazie. Omawianie przyszłych tematów na wycieczce, około 5 godzin

3. Krajobraz podkarpacki i jego analiza z uwzględnieniem człowieka domostw — roślinności i budowy geologicznej. (Wycieczka całodzienna do Sierczy pod Wieliczką 1 g. piesza od dworca kolejowego koszta przejazdu koleją około 1 zł. Rano omawianie terenu — popołudniu kopalnia, wstęp do kopalni 1 zł. Wyjazd z Krakowa 1·45 — przyjazd o 19 godzinie).

4. Krajobraz nadwiślański — analiza krajobrazu. Wywiad wsi (Wycieczka do Mogiły Wyjazd z Krakowa 7·35 powrót pieszo. Po drodze omawianie poszczególnych elementów krajobrazu przemysł. Trwanie wycieczki 8 godzin

5. Krajobraz Karpacki. Las, łąka pastwisko ziemie orne nieużytki.
Człowiek-domostwa-przemysł. Wycieczka całodzienna do Kalwarji koszta przejazdu koleją 1·80 gr. Wyjazd 7·15 – przyjazd o 18 godzinie. 10 godzin

6. Plany klasy-szkoły — otoczenia. Mapy — Wykład w sali 4 godziny

7. Instytucje i ważniejsze budynki wsi lub miasta — Metodyka pogadanek z dziećmi na powyższe tematy — Wykład 3 godziny

8 Gmina miejska. Władze administracyjne, Urzędy. Wybory, podatki, obowiązki obywateli względem współobywateli i władzy. Metodyka pogadanek na powyższe tematy 4 godziny

9. Metodyka pogadanek na temat zjawisk geograficznych kraju. Wykład 2 godziny

10. Metodyka pogadanek na temat warunków życia roślin zwierząt i ludzi 2 godziny

11. Płody mineralne Polski, żelazo, marmury, kamieniołomy, (porfir) Wycieczka całodzienna do Krzeszowic a stąd pieszo do Czerny i Trzebini. Koszta kolejowe 1·80 zł. 12 godzin

12 Puszcza Niepołomicka — Niepołomice. Torfy Wycieczka całodzienna. Koszta kolejowe około 1·20 zł. 10 godzin

13. Całodzienna wycieczka do Białej — Przemysł. Fabryki sukna. Odlewnia żelaza 12 godzin

Uwaga. Na każdej wycieczce omawianie metody rozmówek i wycieczek,

15. Metodyka czytania opisów geograficznych. Wykład 2 godziny

16, Metodyka pomiarów długości, szerokości w terenie na błoniach krakowskich 3 godziny

17 Metodyka oznaczania długości geograficznej i szerokości geograf. bez mapy w terenie na błoniach krakowskich 3 godziny

V. Leopold Węgrzynowicz prof. Gimn. VII.

1. Krajoznawstwo w wychowaniu państwowem i obywatelskiem 2 godziny

2 Organizacja i program pracy kół krajoznawczych młodzieży szkolnej 4 godziny

Organizacja kół krajoznawczych młodzieży.

Projekt zmiany §§ 2, 3, 14 regulaminu Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej.

Uchwalony przez Prezydjum Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej.

§ 2. **Cel.** Celem Koła jest:
a) pogłębienie uczuciowego i rozumowego stosunku młodzieży do ziemi ojczystej i jej piękna.
b) rozwijanie samodzielności w poznaniu kraju.
c) budzenie inicjatywy myśli i działania, w kierunku umocnienia wielkości i potęgi państwa.

§ 3 **Środki.** Koło dąży do urzeczywistnienia powyższych celów przez:
1) przygotowywanie i urządzanie wycieczek.
2) poznawanie warsztatów pracy ludzkiej jako środków budzenia kultu pracy.
3) zbieranie materjałów krajoznawczych i współpraca z instytucjami naukowemi.
4) przygotowywanie i urządzanie odczyt. i pogadanek
5) zapoznawanie się z przeszłością ziemi i kultury ojczystej.
6) omawianie i ocenianie wartości wnoszonych do życia zbiorowego przez poszczególne warstwy społeczne i grupy etniczne.
7) urządzanie wystaw i konkursów.
8) tworzenie świetlic, bibljotek i zbiorów.
9) organizowanie kursów, obozów i zjazdów krajoznawczych.
10) ochronę swojszczyzny, zabytków historycznych i przyrody przez współdziałanie z wojewódzkiemi urzędami konserwatorskiemi, Ligą Ochrony Przyrody i Państwową Radą Ochrony przyrody.
11) współdziałanie z Ligą Obrony Powietrznej Państwa.

§ 14. **Sekcje.** Wrazie potrzeby Koło może dzielić się na sekcje np. na:

geologiczną, paleontologiczną, morfologiczną, hydrograficzną, antropologiczną, fenologiczną. florystyczną, faunistyczną, humanistyczną, dialektologiczną, antropologiczną' demograficzną, etnograficzną archeologiczną, ekonomiczną, historyczną, socjologiczną, fotograficzną, społeczną, opieki nad Polakami zagranicą i t. p.

Zjazd Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej.

Odbędzie się od 16—22 czerwca w Bydgoszczy. W programie zjazdu przewidziane są wycieczki po Pomorzu przez Toruń Chełmno, Kartuzy do Gdyni. Łącznie ze zjazdem zostaną zorganizowane w Bydgoszczy wystawy· prac krajoznawczych młodzieży; regjonalna, pomorska i fotograficzna.

Redaktor Leopold Węgrzynowicz Adres Kraków, Oleandry 4.

Nakładem Nauczycielskiego Ogniska Krajoznawczego Drukarnia „Fortuna" Rozalji Kostuchowej Kraków